

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเป็ล้อย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยในเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเป็ล้อย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเป็ล้อย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเป็ล้อย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ตัวแปรในกลุ่มตัวแปรด้านภูมิหลัง ด้านชีวสังคม และด้านจิตวิสัยมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน

สมมติฐานที่ 2 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถช่วยให้ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเพิ่มมากขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเป็ล้อย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเป็ล้อย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

ระยะที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มี 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านชีวสังคมมี 2 ตัวแปร คือ การเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่น และการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อสารมวลชน ปัจจัยด้านจิตวิสัย 1 ตัวแปร คือ ความรู้สึกที่มีต่อชุมชน

2. ผลการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่เหมาะสม ได้แก่

2.1 สร้างรูปแบบการพัฒนาด้านการเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่น มีกิจกรรมการอบรมสัมมนา 2 กิจกรรม คือ อบรมความรู้เกี่ยวกับการเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่น และอบรมเชิงปฏิบัติการการเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่น เป็นการดำเนินการเพื่อพัฒนาตามรูปแบบ การนำเสนอ แลกเปลี่ยนและระดมความคิดเห็น แนวทางในการพัฒนา

2.2 สร้างรูปแบบการพัฒนาด้านการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อสารมวลชน มีกิจกรรมการอบรมสัมมนาโดยการบรรยาย 3 หัวข้อ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการติดตามข่าวสารทางการเมือง หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และทัศนคติต่อระบอบประชาธิปไตย

2.3 สร้างรูปแบบการพัฒนาด้านความรู้สึกที่มีต่อชุมชน มีกิจกรรมการอบรมสัมมนาโดยการบรรยาย เกี่ยวกับ การสร้างแนวคิด และความรู้อุณหภูมิเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อชุมชน เห็นความสำคัญของชุมชนที่มีต่อตนเอง เกิดความรักความสามัคคีของคนในชุมชน

3. ผลการทดลองใช้และประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ทำการทดลองกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 30 คน โดยเปรียบเทียบ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ก่อนและหลังการทดลองรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ผลจากการวิเคราะห์ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนหลังการทดลองใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน

อภิปรายผล

1. จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ มี 3 ปัจจัยคือ ด้านภูมิหลัง ด้านชีวิตสังคม และจิตวิสัย โดยมี 13 ตัวแปร การทดสอบสมมติฐานโดยใช้วิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) และวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้ร้อยละ 43.6 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้ตัวแปรที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง 3 ตัวแปร คือ การเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่น การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อสารมวลชน และความรู้สึกที่มีต่อชุมชน โดยผู้วิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 การเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่น มีค่าน้ำหนักอิทธิพลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน อันดับที่ 1 ใน 3 ตัวแปร มีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.284 (Beta = -0.284) จะสังเกตเห็นว่าค่าอิทธิพลติดลบแสดงว่า ตัวแปรการเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่นมีทิศทางสวนทางกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กล่าวคือ ถ้าการเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่นลดลง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะเพิ่มขึ้น อาจเป็นเพราะว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่างกัน และมีความเชื่อแตกต่างกัน จึงไม่สามารถบริหารจัดการกันเองในกลุ่มได้ ดังนั้นการเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่นจึงมีทิศทางสวนกันกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง สอดคล้องกับ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2545 : 19) กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายต่างก็ประสบกับปัญหาดังกล่าวอย่างมาก กล่าวคือ ประเทศที่กำลังพัฒนานั้นประชาชนยังไม่สามารถเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) เฉพาะท้องถิ่นชนบท อาจจะมีอยู่บ้างเฉพาะเขตเมือง (Urban) บางแห่งเท่านั้น ทั้งนี้เพราะระบบเศรษฐกิจ หรือฐานะส่วนบุคคล (Individual) ของประชาชนยังไม่สามารถมีผลประโยชน์ของตนเองดีพอที่จะกระตุ้นหรือริเริ่มชวนชวนจนกระทั่งเกิดเป็นกลุ่มก้อนขึ้นมาได้นั้นเอง ดังนั้น กลุ่มผลประโยชน์ในประเทศด้อยพัฒนาจึงเป็นกลุ่มผลประโยชน์จำลองหรือกลุ่มผลประโยชน์แต่ในนามเท่านั้น และจากแนวคิดของ เจมส์ เดวิด บาเบอร์ (James David Barbe, 1972 : 27) กล่าวว่าค่านิยมของคนในสังคม ก็มีความสำคัญต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกันด้วย

1.2 การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อสารมวลชน มีค่าน้ำหนักอิทธิพลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน อันดับที่ 3 ใน 3 ตัวแปร มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.117 (Beta = 0.117) จะสังเกตเห็นว่าค่าอิทธิพลมีค่าเป็นบวก แสดงว่า ตัวแปรการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อสารมวลชน มีทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กล่าวคือ ถ้าการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อสารมวลชนเพิ่มขึ้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนก็จะเพิ่มขึ้น อาจเป็นเพราะว่า การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองของประชาชน มีส่วนช่วยให้ประชาชนมีความรู้

เกี่ยวกับการเมืองเพิ่มมากขึ้น ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสารมวลชนเป็นแรงจูงใจในการอยากเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น สอดคล้องกับ กมล สมวิเชียร (2516 : 91) กล่าวไว้ว่า อิทธิพลของสื่อมวลชน มีบทบาทในการถ่ายทอดข่าวสารความเคลื่อนไหวและค่านิยมต่าง ๆ ทางการเมือง ช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงนำไปสู่การปรับวิถีชีวิตและค่านิยม เพื่อการพัฒนาประเทศให้ทันสมัย ถือเป็นตัวจักรที่สำคัญในการให้ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ค่านิยม ข้อเท็จจริง ทศนคติ แบบแผนในการดำเนินชีวิตแก่ประชาชน และจากแนวคิดของ เจมส์ เดวิด บาเบอร์ (Barber, 1972 : 27) กล่าวว่าค่านิยมของคนในสังคม ก็มีความสำคัญต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกันด้วย ซึ่งอาจมีผลมาจากบทบาทของสื่อมวลชนที่จะกระตุ้นประชาชนให้เกิดความรู้สึกร่วมด้วย นอกจากนี้ สิทธิพันธ์ พุทธหูน (2541 : 373-374) ที่กล่าวว่า การสื่อสารช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นหรือทัศนคติของบุคคล การสื่อสารทางการเมืองก็เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาทางการเมืองของระบบการเมืองเช่นกัน

การมีข้อมูลข่าวสารที่สนับสนุนการแสดงพฤติกรรมก็เช่นเดียวกัน จะทำให้บุคคลมีประสิทธิภาพในการแสดงพฤติกรรมที่ดียิ่งขึ้น เพราะข้อมูลข่าวสารจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลตัดสินใจกระทำในสิ่งที่สมควร การได้รับข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นของประชาชนจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการแสดงพฤติกรรมของประชาชนในท้องถิ่น ในสภาพบริบทของท้องถิ่นปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสารนั้น ประชาชนมักจะไม่กระตือรือร้นในการค้นหาข้อมูลข่าวสารด้วยตนเอง แต่จะได้รับข้อมูลข่าวสารก็ต่อเมื่อมีการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร (Informational Support) จากเจ้าหน้าที่ภาครัฐเอกชน ผู้นำชุมชน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งอาจกระทำได้หลายรูปแบบ เช่น การให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษา (เสนอความคิดเห็นและแนวทางปฏิบัติ) การประเมินสถานการณ์ การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการสอนงาน เป็นต้น

1.3 ความรู้สึกที่มีต่อชุมชน มีค่าน้ำหนักอิทธิพลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน อันดับที่ 2 ใน 3 ตัวแปร มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.228 (Beta = 0.228) จะสังเกตเห็นว่า ค่าอิทธิพลมีค่าเป็นบวก แสดงว่า ตัวแปรความรู้สึกที่มีต่อชุมชน มีทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กล่าวคือ ถ้าความรู้สึกที่มีต่อชุมชนเพิ่มขึ้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนก็จะเพิ่มขึ้น อาจเป็นเพราะว่า ความรู้สึก เป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนในตัวแต่ละบุคคล หากบุคคลใดมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งไหน ก็จะทำให้ความสำคัญและให้ความสนใจในสิ่งนั้น ความรู้สึกที่มีต่อชุมชน (Sense of Community) เป็นความรู้สึกที่บรรดาสมาชิกในชุมชนนั้นมี ได้แก่ ความรู้สึกในความเป็นเจ้าของชุมชน รู้สึกว่าแต่ละบุคคลมีความสำคัญ และมีความเชื่อถือซึ่งกันและกัน ซึ่งความต้องการของสมาชิกทั้งหลายในชุมชนนั้น จะบรรลุได้ก็ด้วยความผูกพันที่มีต่อกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ แมคมิลแลน และชาวิส (McMillan and Chavis, 1986 : 9-20) พบว่า ความรู้สึกที่มีต่อชุมชนมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 4 ประการ คือ 1) การเป็นสมาชิก (Membership) เป็นความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน 2) ความมีอำนาจหรืออิทธิพล (Influence) เป็นความรู้สึกว่าตนเองมีอิทธิพลเหนือ

กลุ่ม 3) การเข้าร่วมตัวและบรรลุในความต้องการ (Integration and Fulfillment of Needs) เป็นการบูรณาการความต้องการที่ตนเองมีกับความต้องการของบุคคลอื่น และ 4) มีส่วนร่วมด้านความรู้สึกลึกทางอารมณ์ (Shared Emotional Connection) เดวิดสัน และ คอตเตอร์ (Davidson and Cotter, 1989 : 119-125) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้สึกที่มีต่อชุมชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลการวิจัยปรากฏว่าความรู้สึกที่มีต่อชุมชนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ (Significant) กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในด้านการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง (Voting) การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ (to Contacting Officials) การทำงานเพื่อแก้ปัญหาของชุมชน (to Working on Public Problems) และการเข้าร่วมทั้งในระดับท้องถิ่นและไม่ใช่ท้องถิ่น และสัมพันธ์กับคะแนนรวมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่าความรู้สึกที่มีต่อชุมชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประเภทต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองข้อที่น่าสังเกตอย่างยิ่งจากผลของการวิจัยครั้งนี้ก็คือ ความรู้สึกที่มีต่อชุมชนมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกสูงสุดกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น (Local)

2. อภิปรายผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน :

กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเป็ล้อย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1 สร้างรูปแบบการพัฒนาด้านการเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่น มีกิจกรรมการอบรมสัมมนา 2 กิจกรรม คืออบรมความรู้เกี่ยวกับการเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่น และอบรมเชิงปฏิบัติการการเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่น เป็นการดำเนินการเพื่อเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่น ทำความเข้าใจและเตรียมความพร้อม เพื่อรับการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่น เสริมสร้างความรักความสามัคคีในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ การเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่น เป็นการดำเนินการเพื่อพัฒนาตามรูปแบบ การนำเสนอ แลกเปลี่ยนและระดมความคิดเห็น แนวทางการพัฒนา

จากการสร้างรูปแบบดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่น แก่ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำนวน 20 คน เพื่อวิพากษ์รูปแบบที่สร้างขึ้น และให้คำแนะนำโดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops) ผู้วิจัยแบ่งให้นั่งเป็นกลุ่มย่อยและร่วมกันวิพากษ์รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น และนำเสนอผลการเสนอแนะในการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Groups) ของตัวเอง แล้วมาสรุปและอภิปรายผลทั้งหมดในที่ประชุมใหญ่ (Brain Storming) และนำผลการเสนอแนะมาปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฉบับสมบูรณ์ โดยมีรายละเอียดขั้นตอนของรูปแบบการพัฒนา ได้แก่ 1) สร้างแนวคิดเกี่ยวกับการเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่น 2) เตรียมการอบรมความรู้เกี่ยวกับการเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่น 3) ขั้นตอน/

กระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการการเข้าร่วมกลุ่ม นำเสนอ แลกเปลี่ยนและระดมความคิด 4) การประเมินผล 5) สร้างจิตสำนึก และ 6) การมีส่วนร่วมทางการเมืองจากการเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่น ซึ่งรูปแบบการพัฒนาทั้ง 6 ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นตรงการว่ามีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้

2.2 สร้างรูปแบบการพัฒนาด้านการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อสารมวลชน มีกิจกรรมการอบรมสัมมนาโดยการบรรยาย 3 หัวข้อ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการติดตามข่าวสารทางการเมือง หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และทัศนคติต่อระบอบประชาธิปไตย เป็นการสร้างให้เกิดความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Domain) และนำไปพัฒนาด้านการคิดเชิงวิเคราะห์ จากการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อสารมวลชน ความรู้ที่สำคัญสำหรับพลเมือง ได้แก่ เนื้อหาความรู้ที่เป็นหลักและแนวคิดเรื่องระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การสร้างความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง คือมุ่งให้ผู้อบรมเกิดความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สามารถใช้สติปัญญาไตร่ตรอง และมีเหตุผล แสดงสิทธิของตน นอกจากนี้ยังอบรมเกี่ยวกับการสร้างทัศนคติต่อระบอบประชาธิปไตย ที่ได้จากการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ได้แก่ ผู้อบรมต้องเกิดความตระหนัก ความเต็มใจ และมีทัศนคติต่อระบอบประชาธิปไตย เช่น เต็มใจในการเคารพกฎหมาย เห็นความสำคัญของความคิดเห็นที่แตกต่าง และรับฟังอย่างเคารพในความเห็นต่างนั้นเชื่อมั่นตนในฐานะเจ้าของอำนาจ

จากการสร้างรูปแบบดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อสารมวลชน แก่ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำนวน 20 คน เพื่อวิพากษ์รูปแบบที่สร้างขึ้น และให้คำแนะนำโดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops) ผู้วิจัยแบ่งให้นั่งเป็นกลุ่มย่อยและร่วมกันวิพากษ์รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น และนำเสนอผลการเสนอแนะในการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Groups) ของตัวเอง แล้วมาสรุปและอภิปรายผลทั้งหมดในที่ประชุมใหญ่ (Brain Storming) และนำผลการเสนอแนะมาปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฉบับสมบูรณ์ โดยมีรายละเอียดขั้นตอนของรูปแบบการพัฒนา ได้แก่ 1) การกำหนดหัวเรื่องการอบรม 2) ความรู้ความเข้าใจ จากการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง 3) สร้างความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้มีสิทธิ 4) การสร้างทัศนคติต่อระบอบประชาธิปไตย 5) การสรุปผลการอบรมสัมมนา 6) สร้างจิตสำนึก และ 7) การมีส่วนร่วมทางการเมืองจากการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อสารมวลชน ซึ่งรูปแบบการพัฒนาทั้ง 7 ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นตรงการว่ามีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้

2.3 สร้างรูปแบบการพัฒนาด้านความรู้สึกที่มีต่อชุมชน มีกิจกรรมการอบรมสัมมนาโดยการบรรยาย เกี่ยวกับ การสร้างแนวคิด และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อชุมชน เห็น

ความสำคัญของชุมชนที่มีต่อตนเอง เกิดความรักความสามัคคีของคนในชุมชน เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อชุมชน นอกจากนี้ยังมีการประเมินผล เป็นการประเมินผลการอบรมความรู้ความเข้าใจบทบาทของตนเอง โดยการสังเกตจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การมีส่วนร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็น

จากการสร้างรูปแบบดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อสารมวลชน แก่ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำนวน 20 คน เพื่อวิพากษ์รูปแบบที่สร้างขึ้น และให้คำแนะนำโดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops) ผู้วิจัยแบ่งให้นั่งเป็นกลุ่มย่อยและร่วมกันวิพากษ์รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น และนำเสนอผลการเสนอแนะในการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Groups) ของตัวเอง แล้วมาสรุปและอภิปรายผลทั้งหมดในที่ประชุมใหญ่ (Brain Storming) และนำผลการเสนอแนะมาปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฉบับสมบูรณ์ โดยมีรายละเอียดขั้นตอนของรูปแบบการพัฒนา ได้แก่ 1) สร้างแนวคิดเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อชุมชน 2) กระบวนการอบรมความรู้ความเข้าใจด้านความรู้สึกที่มีต่อชุมชน 3) ประเมินผลการอบรมความรู้สึกที่มีต่อชุมชน 4) สร้างจิตสำนึก และ 5) การมีส่วนร่วมทางการเมืองจากความรู้สึกที่มีต่อชุมชน ซึ่งรูปแบบการพัฒนาทั้ง 5 ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นตรงกันว่ามีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้

3. ผลการทดลองใช้และประเมินรูปแบบการการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ทำการทดลองกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 30 คน โดยเปรียบเทียบ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ก่อนและหลังการทดลองรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน พบว่าการดำเนินงานทั้ง 3 ด้าน ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในทางที่ดีขึ้น และจากการสังเกตการณ์ของผู้วิจัย พบว่าหลังการทดลอง ประชาชนกลุ่มทดลอง มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมือง และมีความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารเทศบาลตำบลสงเป็ลควรปรับปรุง และส่งเสริมในด้านการเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่น การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อสารมวลชน และความรู้สึกที่มีต่อชุมชน เนื่องจากผลจากการวิจัยอยู่ในระดับคะแนนที่ต่ำ

1.2 เทศบาลตำบลสงเป็ลสามารถนำรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ด้านไปจัดทำแผนการอบรมสัมมนา เพื่อส่งเสริมองค์ความรู้ทางการเมืองเกิดความคิด ความเข้าใจในทางการเมืองมากยิ่งขึ้น ควรจะจัดทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น ในภาคเอกชนก็จัดอบรมสัมมนา เพื่อเปิดโอกาสให้พนักงานหรือลูกจ้างได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกทางด้านการเมือง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่นของประชาชน การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อสารมวลชน และความรู้สึกที่มีต่อชุมชน เนื่องจากผลจากการวิจัย พบว่าอยู่ในระดับคะแนนที่ต่ำ

2.2 ควรมีการวิจัยในเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เนื่องจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งถือเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาการเมืองของประเทศ หากทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ก็จะสามารแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้องและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาต่อไป